

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sva prava pridržana. Dopuštenje za ponovno objavljivanje ovog sažetka dano je isključivo u svrhu uključivanja u HUDOC bazu podataka Suda.

© Office of the Agent of the Republic of Croatia before the European Court of Human Rights. All rights reserved. Permission to re-publish this summary has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Bureau de l'Agent de la République de Croatie devant la Cour européenne des droits de l'homme. Tous droits réservés. L'autorisation de republier ce résumé a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

SAŽETAK
M. M. PROTIV HRVATSKE
zahtjev br. 10161/13
presuda od dana 03. rujna 2015. godine

❖ **ČINJENICE**

Podnositeljice zahtjeva su majka (prva podnositeljica) i kćer (druga podnositeljica). Predmet se odnosi na niz međusobno povezanih (obiteljsko-pravnih) postupaka uključujući kazneni postupak, parnični postupak i postupak pred centrom za socijalnu skrb.

Prva podnositeljica je tijekom 2001. godine sklopila brak s I. M. te je iste godine rodila drugu podnositeljicu. Tijekom kolovoza 2007. godine, došlo je do razvoda braka, a druga podnositeljica je povjerena I. M.-u na odgoj i čuvanje dok je prvoj podnositeljici pripalo pravo na susrete i druženja.

Tijekom ožujka 2011. godine, nadležno općinsko državno odvjetništvo je protiv I. M.-a podiglo optužnicu radi osnovane sumnje da je počinio kazneno djelo tjelesne ozljede nakon incidenta koji se dogodio 01. veljače 2011. godine, a tijekom kojeg je došlo do ozljeđivanja druge podnositeljice. Druga podnositeljica je tvrdila kako ju je I. M. udario po licu, zgrabio za vrat i verbalno zlostavljao. Sljedećeg dana, majka ju je odvela do nadležne policijske postaje gdje su podnijele kaznenu prijavu. Nakon što ju je pregledao okulist, utvrđeno je kako je pretrpjela ozljede na području očne jabučice i očne duplje. I. M. je proglašen krivim, a nadležni općinski sud je protiv njega izdao kazneni nalog kojim mu je izrekao novčanu kaznu. I. M. je potom protiv kaznenog naloga podnio prigovor na temelju kojeg je isti stavljen izvan snage te je kazneni postupak nastavljen. Tijekom 2013. godine, uslijedila su tri ročišta. Prvo ročište je bilo zakazano za svibanj 2013. godine s mogućnošću da se drugu podnositeljicu ispita putem video veze. Kazneni postupak je i dalje u tijeku, a općinski sud čeka potrebnu tehničku opremu za ispitivanje putem video veze, budući da istu ne posjeduje.

Prva podnositeljica je tijekom 2011. godine protiv I. M. podnijela kaznenu prijavu radi kaznenog djela napuštanja i zlostavljanja djeteta ili maloljetne osobe do kojeg je došlo tijekom incidenta od

dana 01. veljače 2011. godine te kako prema navodu druge podnositeljice to nije bio izolirani slučaj. Posebice je istaknula kako se drugoj podnositeljici obraćao pogrđnim imenima, silio ju da jede hranu koju nije voljela, prijetio joj da će je udariti i ošišati kosu te da više ne će vidjeti majku. Tijekom siječnja 2012. godine, kaznena prijava je odbačena zbog toga što nisu utvrđeni elementi zlostavljanja.

U međuvremenu, tijekom ožujka 2011. godine, nakon incidenta od dana 01. veljače 2011. godine, prva podnositeljica je pokrenula postupak u kojemu je zatražila da se druga podnositeljica povjeri njoj na odgoj i čuvanje i to privremeno tijekom postupka i konačno po završetku postupka. Prijedlog za privremenim povjeravanjem odbačen je zbog nedostatka dokaza koji bi upućivali na zlostavljanje. Postupak radi donošenja konačne odluke o prijedlogu podnositeljice je i dalje u tijeku.

U razdoblju od 2006. do 2014. godine, nadležni centar za socijalnu skrb donio je dvije mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta u cilju nadziranja obiteljske situacije te unapređenja komunikacije između roditelja ne bi li se spriječilo da druga podnositeljica bude uvučena u sukob između roditelja. Tijekom postupka za promjenu odluke o roditeljskoj skrbi centar je sudu podnio izvješće iz kojeg je proizlazilo kako je situacija u kojoj se druga podnositeljica nalazi složena, ali kako ništa ne ukazuje da postoji bojazan za njezin život. Tijekom 2014. godine, centar je podnio dodatno izvješće iz koje je proizlazilo kako ne postoji opasnost od zlostavljanja niti da je do njega došlo, već kako su glavni problemi neriješeni sukob između roditelja te zanemarivanje potreba druge podnositeljice.

Tijekom svih ovih postupaka, niz psihijataru i psihologa pregledalo je drugu podnositeljicu po prijedlogu majke, oca i na temelju sudbenog naloga: svi su zaključili kako je dijete traumatizirano. Iz nalaza i mišljenja vještaka koje je parničnom sudu dostavljeno u prosincu 2011. godine, proizlazilo je kako oba roditelja pate od poremećaja osobnosti te kako su im sužene roditeljske sposobnosti. Prema njihovom mišljenju, dijete je bilo traumatizirano zbog razvoda braka i sukoba između roditelja, međutim ništa nije ukazivalo da bi dijete bilo ugroženo ako bi nastavilo živjeti s ocem. Tijekom 2014. godine, drugu podnositeljicu je pregledao psiholog zbog samoozljeđivanja. Prilikom provedenih medicinskih pregleda, druga podnositeljica je izjavila kako ju je tijekom veljače 2011. godine otac udario po licu te kako želi živjeti s majkom. Navedeno je istaknula i tijekom ispitivanja u kaznenom postupku koji se vodio protiv I. M.-a.

Pozivajući se na čl. 3. i čl. 8. Konvencije, podnositeljice su prigovarale kako zbog toga što nadležna tijela nisu pokrenula i provela postupak zbog kaznenog djela zapuštanja i zlostavljanja djeteta ili maloljetne osobe nego postupak radi kaznenog djela tjelesne ozljede, drugoj podnositeljici nije pružena zaštita od daljnjeg zlostavljanja od strane oca na način da ju se od njega odvojilo.

❖ OCJENA SUDA

U odnosu na čl. 3. i čl. 8. Konvencije: obveza države da istraži navode o zlostavljanju i spriječi daljnje zlostavljanje

Sud je primijetio kako je podnositeljica policiji izjavila kako ju je otac dana 01. veljače 2011. godine udario po licu te je isto izjavila i tijekom različitih sudskih postupaka. Ozljeda koju je

tijekom tog incidenta navodno zadobila zabilježena je u medicinskom nalazu okuliste. Isto tako, njezini navodi o psihičkom zlostavljanju zabilježeni su od strane nekoliko psihijatarata i psihologa. Sud je stoga zaključio da se podnositeljici navodi o zlostavljanju mogu smatrati provjerljivima te kako stoga postoji potreba za ispitivanjem je li država sukladno zahtjevima čl. 3 Konvencije ispitala djetetove navode o zlostavljanju te je li pružila zaštitu od daljnjeg zlostavljanja. Nadležna tijela su odlučila protiv oca pokrenuti kazneni postupak zbog nanošenje tjelesne ozljede koju je druga podnositeljica navodno zadobila tijekom incidenta od 01. veljače 2011. godine, a ne za kazneno djelo koje bi u cijelosti obuhvatilo cjelokupno zlostavljanje koje je druga podnositeljica navodno pretrpjela, a što bi u potpunosti riješilo navedenu situaciju.

Štoviše, u kaznenom postupku koji se vodio protiv oca došlo je do značajnih zastoja. Posebice, od trenutka kada je otac podnio prigovor protiv kaznenog naloga (u svibnju 2011. godine) do zakazivanja prvog ročišta (u svibnju 2013. godine) u postupku se ništa nije poduzimalo. Daljnji zastoj se dogodio kada je sud odlučio ispitati drugu podnositeljicu, međutim ni on ni policijske vlasti nisu posjedovale tehničku opremu potrebnu za ispitivanje putem video veze. Sud nije prihvatio ovo objašnjenje za toliki zastoj budući da živimo u vremenima u kojima je takva tehnička oprema lako dostupna. Slijedom navedenog, Sud je ustanovio kako je više od četiri godine i pet mjeseci prošlo od incidenta u kojemu je druga podnositeljica zadobila ozljede, a nadležna tijela još uvijek nisu donijela konačnu odluku o tome je li joj ozljede nanio otac, te ako je, izrekao kaznu.

Sud je stoga utvrdio kako je došlo do povrede čl. 3. Konvencije zbog toga što država nije ispunila obvezu pravodobnog provođenja istrage u vezi s navodima o zlostavljanju koje su istaknule majka i kćer.

Međutim, u odnosu na obvezu države da spriječi daljnje zlostavljanje, Sud je primijetio da su nadležne vlasti u razdoblju nakon 01. veljače 2011. godine, poduzele razumne korake kojima su ispitivale postoji li opasnost od zlostavljanja djeteta od strane njezinog oca. Posebice, centar za socijalnu skrb je između rujna 2011. godine i ožujka 2014. godine te između studenog 2006. godine i kolovoza 2008. godine, pomno motrio djetetovu situaciju. Štoviše, prema izvješću Centra iz svibnja 2011. godine te iz nalaza i mišljenja vještaka iz prosinca 2011. godine proizlazilo je kako se dijete ne nalazi u opasnosti. Odluka iz lipnja 2011. godine, kojom je prvoj podnositeljici odbačen prijedlog za privremenim povjeravanje druge podnositeljice na odgoj i čuvanje, temeljio se na navedenom izvješću Centra, drugim dokazima te činjenici kako je kazneni postupak i dalje u tijeku. Sud je zaključio kako je ta odluka donesena nakon pomnog ispitivanja cjelokupnog slučaja. Slijedom navedenog, Sud je utvrdio kako nije došlo do povrede čl. 3. Konvencije u odnosu na obvezu države da spriječi daljnje zlostavljanja. Shodno tome, Sud je utvrdio kako nije došlo ni do povrede čl. 8. Konvencije u odnosu na majku i na obvezu države za zaštitu njezinu kćer od zlostavljanja. U odnosu na prigovore druge podnositeljice u vezi s čl. 8. Konvencije, Sud je utvrdio kako su isti obuhvaćeni njezinim prigovorima u okviru čl. 3. Konvencije.

U odnosu na čl. 8. Konvencije: pravo na zaštitu privatnog života i duljina parničnog postupka

Sud je zaključio kako prigovori podnositeljica da su se domaća tijela oglušila na djetetovu želju da živi s majkom te da ju se još uvijek nije saslušalo u parničnom postupku, dovodi u pitanje problematiku koja se odnosi na pravo na zaštitu privatnog i obiteljskog života, različitu od problematike koju je Sud prethodno analizirao u okviru čl. 3. i čl. 8 Konvencije. Sud je posebice

iznenađen činjenicom da nakon četiri godine i tri mjeseca, dijete još nije saslušano u parničnom postupku u vezi s donošenjem odluke o roditeljskoj skrbi te kako stoga nije imala priliku izraziti svoje mišljenje o tome s kojim roditeljem želi živjeti. Domaći sudovi nisu shvatili da je dugotrajno trajanje parničnog postupka pogoršalo stanje druge podnositeljice, ako zbog ničeg drugog onda zbog konflikte situacije u kojoj se nalazila. Ona je pretrpjela jaku patnju koja je kulminirala samoozljeđivanjem. Osobito je iznenađujuća činjenica kako nisu poduzete radnje kojima bi se ubrzao predmetni postupak i to od 2014. godine kada se dijete počelo ponašati na maloprije opisani način.

Iz nalaza i mišljenja vještaka iz psihijatrije i psihologije proizlazilo je kako su oba roditelja podjednako (ne)sposobna brinuti se o djetetu. Isto je zaključio i Centar. Iz navedenih vještačenja je isto tako proizlazilo kako dijete želi živjeti s majkom. U trenutku kada je pokrenut predmetni parnični postupak druga podnositeljica imala je 9 godina, bila je odlična učenica natprosječnih intelektualnih sposobnosti. Sada ima 13 i pol godina. Stoga je neopravdano tvrditi kako s obzirom na dob i stupanj zrelosti nije bila u mogućnosti razviti svoje mišljenje te ga slobodno izraziti. Štoviše, oba roditelja žive u istom gradu, pa eventualna promjena odluke o skrbi ne bi zahtijevala promjenu škole ili društvene okoline u kojoj je djevojčica živjela. Sud je stoga zaključio kako je došlo po povrede prava na privatni i obiteljski život druge podnositeljice jer domaća tijela nisu u obzir uzela njezinu želju da želi živjeti s majkom. Sud je isto tako utvrdio kako je došlo i do povrede čl. 8. Konvencije u odnosu na prvu i drugu podnositeljicu zbog predugog trajanja postupka za odlučivanje o roditeljskoj skrbi.

❖ PRAVIČNA NAKNADA

19.500,00 EUR drugoj podnositeljici i

2.500,00 EUR prvoj podnositeljici - na ime naknade nematerijalne štete

3.600,00 EUR zajedno – na ime troškova postupka